

НАРОДНА БАНКА СРБИЈЕ

**СЕКТОР ЗА НАДЗОР НАД ОБАВЉАЊЕМ ДЕЛАТНОСТИ ОСИГУРАЊА
ОДЕЉЕЊЕ ЗА НАДЗОР НАД ДЕЛАТНОШЋУ
ДОБРОВОЉНИХ ПЕНЗИЈСКИХ ФОНДОВА**

СЕКТОР ДОБРОВОЉНИХ ПЕНЗИЈСКИХ ФОНДОВА У СРБИЈИ

Извештај за друго тромесечје 2022. године

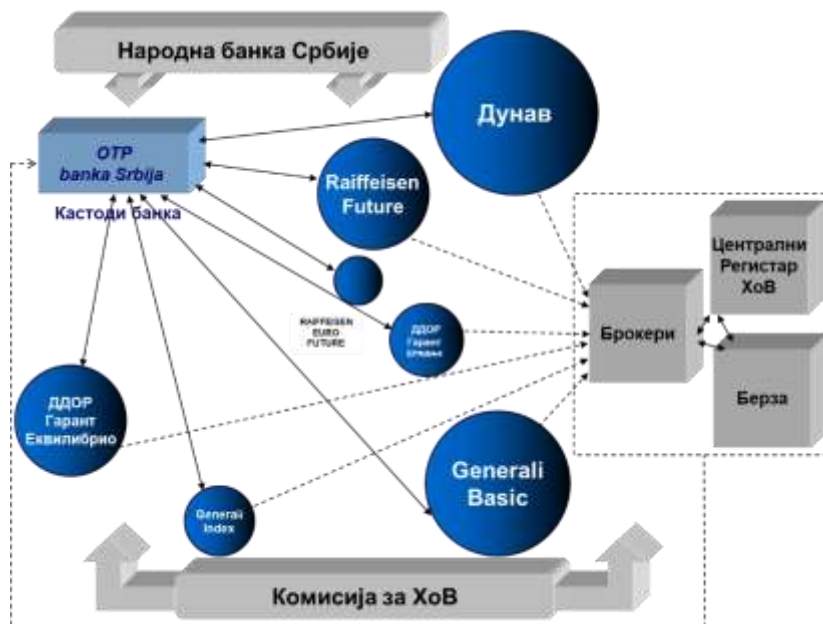
Садржај:

1. Учесници на тржишту добровољних пензијских фондова.....	3
2. Нето имовина добровољних пензијских фондова.....	4
3. Структура имовине добровољних пензијских фондова.....	5
4. Принос од улагања.....	6
5. Накнаде друштава за управљање.....	9
6. Обим трговања хартијама од вредности.....	10
7. Трансакциони трошкови.....	9
8. Број и структура корисника.....	11
9. Уплате, исплате и пренос средстава.....	13
10. Финансијски извештаји.....	15

1. Учесници на тржишту добровољних пензијских фондова

На тржишту добровољних пензијских фондова, на крају другог тромесечја 2022. године пословала су четири друштва за управљање, која су управљала имовином седам добровољних пензијских фондова, једна кастоди банка, пет банака посредника и једно друштво за осигурање посредник.¹

Слика: Учесници на тржишту добровољних пензијских фондова

На крају другог тромесечја 2022. године, у друштвима за управљање било је запослено 125 лица, што је за једног запосленог више него у претходном тромесечју.

Народна банка Србије, на основу положеног стручног испита и испуњених осталих потребних услова, издаје дозволу за обављање послова информисања о пословању добровољних пензијских фондова. До краја другог тромесечја 2022. године издато је 987 дозвола за обављање послова агента продаје.

Друштва за управљање, банке и друштва за осигурање као посредници могу ангажовати агенте продаје. На крају другог тромесечја 2022. године, друштва за управљање ангажовала су 107 лица, банке посредници – 535 лица, а друштво за осигурање – 107 лица.

¹ Raiffeisen banka a.d. Beograd, OTP banka Srbija a.d. Novi Sad, NLB Komercijalna banka a.d. Beograd, Addiko Bank a.d. Beograd и Naša AIK Banka a.d. Beograd, Акционарско друштво за осигурање „ДДОР Нови Сад”, Нови Сад

2. Нето имовина добровољних пензијских фондова

Нето имовина фондова на крају другог тромесечја 2022. године износила је 47,8 милијарди динара и нижа је за 2,2% него на крају претходног тромесечја. На промену вредности нето имовине утичу нето уплате² средстава у фондове, исплате средстава из фондова и добит коју фондови остварују од улагања. У другом тромесечју 2022. године укупне уплате износили су 943,86 милиона динара, чланови су повукли 947,97 милиона динара, док је губитак од улагања износио 1.035,55 милиона динара, као последица пада фер вредности државних обвезница које имају доминантно учешће у структури имовине фондова.

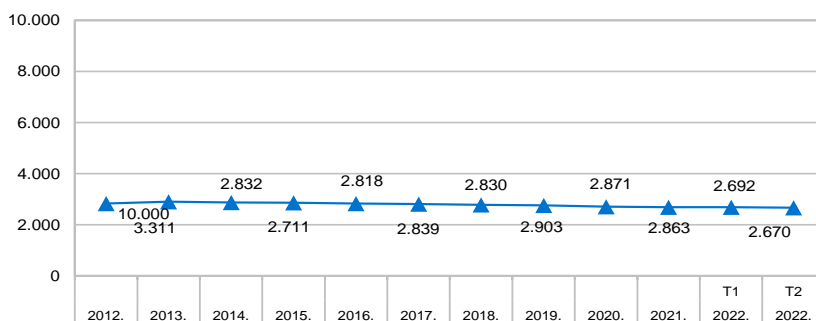
На крају другог тромесечја 2022. године нето имовина износила је 47,8 милијарди динара.

Нето имовина у сектору на крају периода

2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.	
											T1	T2
12,5	16,0	19,7	23,6	28,9	32,8	36,2	40,2	45,2	47,0	49,1	48,9	47,8

Извор: Народна банка Србије.

Концентрација у сектору на крају периода (Херфиндал–Хиршманов индекс)

Извор: Народна банка Србије.

Тржишна концентрација у сектору³ на крају другог тромесечја 2022. године, мерена Херфиндал–Хиршмановим индексом, износила је 2.670 поена, што указује на високу концентрацију на тржишту добровољних пензијских фондова.

Ако се фондови класификују по групама према висини нето имовине фонда у односу на висину нето имовине сектора, у групама „велики” и „средњи” налазе се по два фонда, који заједно остварују тржишно учешће од 92%, док највећи фонд има удео од око 40%.

Број фондова у групама подељеним према тржишном учешћу (у јединицама)

Учешће у нето имовини (у %)	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.	
											T1	T2
Велики (20 и више)	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Средњи (5–19,99)	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Мали (0–4,99)	5	2	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3

Извор: Народна банка Србије.

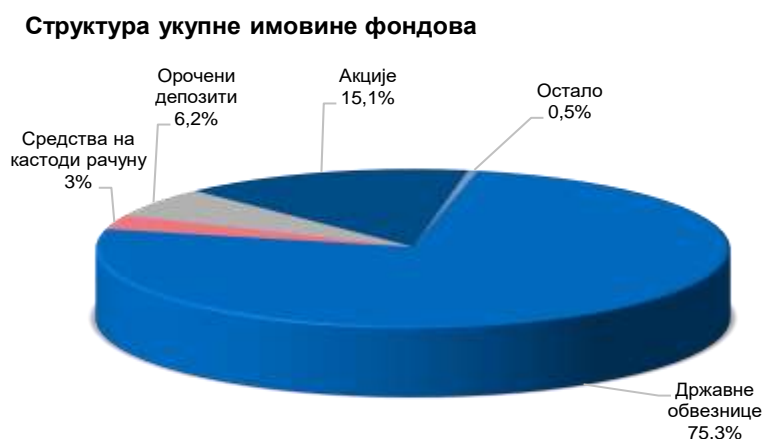
² Нето уплате су укупне уплате умањене за накнаду приликом уплате.

³ Посматрано према учешћу у укупној нето имовини.

3. Структура имовине добровољних пензијских фондова

На крају другог тромесечја 2022. године структура улагања имовине фондова није знатније измењена у односу на претходни период. Највећи удео имале су државне обвезнице, које су чиниле 75,3% укупне имовине. Средства на кастоди рачунима и орочени депозити банака чинили су 9,2%, а акције 15,1%. Улагање у инвестиционе јединице отворених инвестиционих фондова и потраживања чине класу *остало*, која је износила 0,5%.

Највише средстава уложено је у државне дужничке инструменте – 75,3%.

Извор: Народна банка Србије.

Портфолио државних дужничких инструмената (обвезнице Републике Србије) и на крају овог периода задржао је доминантну позицију у укупној имовини фондова, са смањењем учешћа ових финансијских инструмената у имовини фондова са 77,4%, колико је износило крајем претходног тромесечја, на 75,3%.

Посматрано у односу на крај претходног тромесечја, агрегатна изложеност акцијама домаћих правних лица повећана је са 13,9% на 15,1% укупне имовине фондова као резултат повећања броја акција у портфолију фондова и актуелних трендова на финансијском тржишту Републике Србије.

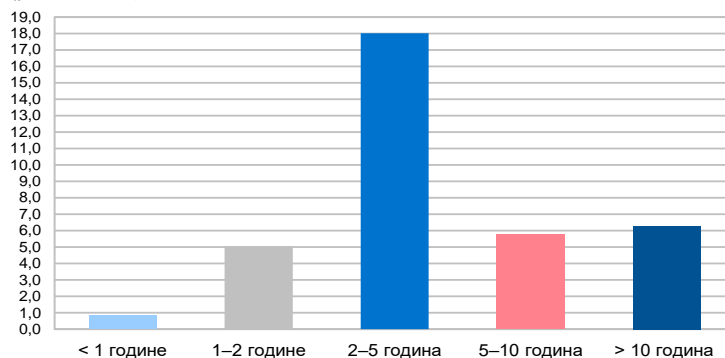
На крају другог тромесечја 2022. године, 2,3% државних дужничких инструмената имало је рок доспећа до годину дана, 14,1% од једне до две године, 50,1% од две до пет година, 16% од пет до десет година и 17,5% преко десет година.

Просечна рочност средстава⁴ уложених у државне дужничке инструменте износи 5,05 година.

⁴ Рочност инструмената пондерисана њиховим уделом у укупним улагањима у државне дужничке инструменте.

Рочна структура улагања у државне дужничке инструменте

(у млрд RSD)

На крају другог тромесечја 2022. године, у домаћој валути налазило се 85,1% укупне имовине, а у иностраној валути 14,9% укупне имовине (у еврима).

4. Принос од улагања

На крају другог тромесечја 2022. године *FONDex*⁵ је достигао вредност од 3.079,73.⁶ *FONDex*, индекс који представља пондерисани просек приноса свих фондова, за последњу годину дана забележио је корекцију од –1,7%. Принос *FONDex*-а од почетка пословања⁷ износио је 7,5%. С обзиром на структуру улагања имовине фонда, на принос утичу: промена криве приноса на државне дужничке инструменте,⁸ промена вредности акција, промена вредности инвестиционих јединица отворених инвестиционих фондова, висина референтне каматне стопе, висине каматних стопа банака и промене курса динара према еuru.

У другом тромесечју 2022. године, на примарном тржишту дужничких државних инструмената у динарима није било емисија државних хартија.

Извршне стопе емитованих динарских државних дужничких инструмената, по рочности

Рок доспећа	T2 2021.	T3 2021.	T4 2021.	T1 2022.	T2 2022.
3м	-	-	-	-	-
6м	-	-	-	-	-
12м	-	-	-	-	-
18м	-	-	-	-	-
24м	1,6%	-	-	2,8%	-
36м	-	-	-	-	-
60м	-	-	-	-	-
84м	-	-	-	-	-
120м	-	-	-	-	-
144м	-	-	-	-	-

Извор: Министарство финансија.

⁵ *FONDex* је индекс који представља кретање вредности инвестиционих јединица свих добровољних пензијских фондова на тржишту.

⁶ На дан када је први добровољни пензијски фонд почео с радом, 15. новембра 2006. године, почетна вредност *FONDex*-а износила је 1.000.

⁷ Годишња стопа.

⁸ Пад каматне стопе утиче на раст цене дужничких инструмената и обрнуто. Цене инструмената дуж рочности осетљивије су на промене каматних стопа.

Тржишна вредност емитованих динарских државних дужничких инструмената, по рочности
(у млрд RSD)

Рок доспећа	T2 2021.	T3 2021.	T4 2021.	T1 2022.	T2 2022.
3м	-	-	-	-	-
6м	-	-	-	-	-
12м	-	-	-	-	-
18м	-	-	-	-	-
24м	21,0	-	-	9,9	-
36м	-	-	-	-	-
60м	-	-	-	-	-
84м	-	-	-	-	-
120м	-	-	-	-	-
144м	-	-	-	-	-
Укупно	21,0	-	-	9,9	-

Извор: Министарство финансија.

У другом тромесечју 2022. године није било емисија државних дужничких инструмената у еврима.

Извршне стопе емитованих евроденоминованих државних дужничких инструмената, по рочности

Рок доспећа	T1 2021.	T2 2021.	T3 2021.	T4 2021.	T1 2022.	T2 2022.
12м	-	-	-	-	-	-
24м	-	-	-	-	0,8%	-
36м	-	-	-	-	-	-
60м	-	-	-	-	-	-
84м	-	-	-	-	-	-
120м	-	-	-	-	-	-
144м	1,7%	-	1,6%	-	-	-
180м	-	-	-	-	-	-
240м	2,3%	2,3%	-	-	-	-

Извор: Министарство финансија.

Тржишна вредност емитованих евроденоминованих државних дужничких инструмената, по рочности
(у млн EUR)

Рок доспећа	T1 2021.	T2 2021.	T3 2021.	T4 2021.	T1 2022.	T2 2022.
12м	-	-	-	-	-	-
24м	-	-	-	-	200,0	-
36м	-	-	-	-	-	-
60м	-	-	-	-	-	-
84м	-	-	-	-	-	-
120м	-	-	-	-	-	-
144м	24,9	-	8,9	-	-	-
180м	-	-	-	-	-	-
240м	30,4	55,5	-	-	-	-
Укупно	55,2	55,5	8,9	-	200,0	-

Извор: Министарство финансија.

На Београдској берзи је на крају другог тромесечја 2022. године смањена цена акција за 0,1%, мерено индексом *BELEX15* (вредност индекса на крају јуна била је 839,62). Индекс је за последњу годину дана порастао за 7,7%.

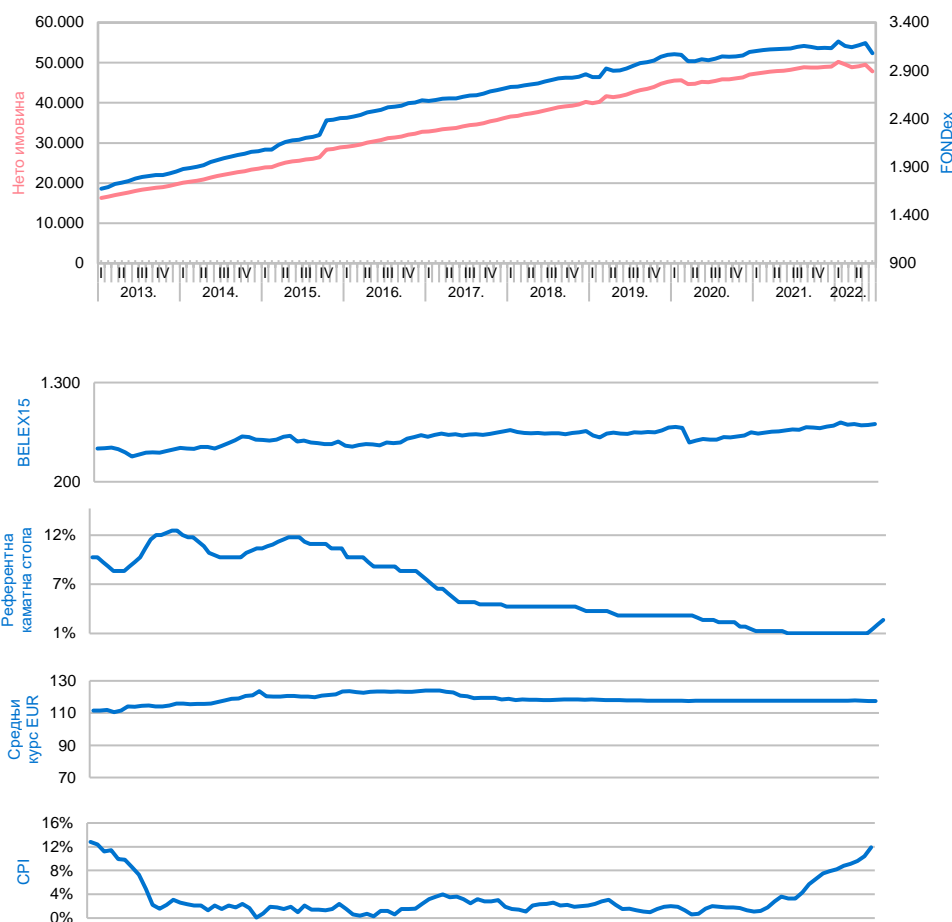
Референтна каматна стопа на крају јуна 2022. године износила је 2,5%. Ниво каматних стопа које фондови остварују на средства у динарима на кастоди рачунима прати кретање референтне каматне стопе.

У другом тромесечју 2022. године вредност динара је за 0,29% већа према евр, тако да је на крају овог тромесечја вредност динара износила 117,41 за евро. У истом периоду, вредност динара је према америчком долару мања за 6,4%.

Стопе раста цена у априлу, мају и јуну биле су 1,5%, 1,2% и 1,6%, респективно. Потрошачке цене у јуну 2022. године, у поређењу са истим месецом претходне године, повећане су за 11,9%.⁹

Кретање вредности нето имовине, *FONDex*-а и кључних показатеља ДПФ

(у млн RSD, јединицама, односно у %)

5. Накнаде друштва за управљање

Закон о добровољним пензијским фондовима и пензијским плановима прописује да друштва за управљање наплаћују накнаду за услуге друштва и накнаду за пренос рачуна члана фонда. Накнаде за услуге друштва за управљање су накнаде приликом уплате пензијског доприноса и накнаде за управљање

⁹ Извор: Републички завод за статистику

фондом. Накнада за пренос рачуна може бити наплаћена само у висини стварних трошкова преноса.

Накнаде су један од параметара које члан треба да има у виду приликом избора фонда, али их не треба посматрати изоловано. Висина накнаде зависи и од инвестиционе политике, односно активности инвестирања. По правилу, активнији фондови, намењени млађим особама које ће допринесе уплаћивати у дужем периоду, у већем проценту инвестирају у сложеније инструменте, преузимају већи ниво ризика и од таквих фондова се очекује већи принос, због чега имају и веће накнаде. С друге стране, фонд који инвестира пасивно и у сигурније финансијске инструменте требало би да има и мање накнаде. Инвестициону политику фонда, тј. планирано улагање средстава чланова фонда, очекивани принос фонда и ниво ризика који фонд (односно члан) преузима, као и накнаде које друштва наплаћују, треба посматрати заједно при доношењу одлуке о избору фонда.

Накнада приликом уплате је трошак који члан плаћа само једном, као врсту улазне накнаде. Иако видљива на првом кораку, тј. приликом уплате средстава у фонд, то није и највећи трошак за члана.

Накнада при уплати доприноса у другом тромесечју 2022. године износила је 20,8 милиона динара, док је у истом периоду висина те накнаде просечно износила 2,2%.

Накнада за управљање обрачунава се свакодневно на вредност нето имовине фонда и садржана је директно у вредности инвестиционе јединице, при чему обрачуната и објављена вредност инвестиционе јединице јесте вредност након одбитка накнаде за управљање фондом.

У другом тромесечју 2022. године укупна вредност накнада за управљање износила је 151,26 милиона динара, што износи 88% укупно наплаћених накнада.

Износ наплаћених накнада друштава за управљање

(у млн RSD)

	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.	
												T1	T2
Накнада приликом уплате	57,9	60,1	58,7	55,4	53,0	56,8	61,0	66,3	71,8	76,2	80,9	20,2	20,8
Накнада за управљање	220,0	284,1	357,8	432,8	514,9	614,4	678,7	474,0	526,7	567,9	599,4	151,6	151,3

Извор: Народна банка Србије.

6. Обим трговања хартијама од вредности

Обим промета добровољних пензијских фондова у другом тромесечју 2022. године износио је 759,3 милиона динара.

Просечно учешће добровољних пензијских фондова у промету на Београдској берзи у току овог тромесечја износило је 0,4%.

Трговање добровољних пензијских фондова хартијама од вредности
(у млрд RSD)

	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.	
								T1	T2
Обим промета ХоВ	14,5	11,5	24,2	16,1	48,7	26,3	33,5	5,6	0,8
Куповина	7,9	6,4	14,7	9,3	27,1	13,8	18,6	3,2	0,0
Београдска берза	0,9	1,1	3,7	2,7	3,2	2,7	1,9	0,8	0,0
Ванберзанско трговање	1,8	1,1	5,8	3,2	16,7	7,6	13,7	0,4	0,2
Аукције државних ХоВ	5,2	4,2	5,1	3,4	7,1	3,6	3,0	2,1	0,0
Продаја	3,6	3,0	7,4	5,5	19,6	11,2	12,0	0,9	0,0
Београдска берза	0,5	1,9	2,7	3,2	1,4	3,1	3,7	0,6	0,0
Ванберзанско трговање	3,2	1,1	4,7	2,3	18,1	8,1	8,3	0,2	0,0
Доспеће	2,9	2,1	2,2	1,3	2,1	1,4	3,0	1,6	0,5
Однос куповине према продаји и доспећу	1,2	7,5	1,5	1,4	1,3	1,1	1,2	1,3	0,4
Учешће у укупном промету на Београдској берзи	6,1%	6,7%	33%	9,4%	5,1%	11,9%	13,5%	17,0%	0,4%

Извор: Београдска берза и Народна банка Србије.

7. Трансакциони трошкови

Трошкови настали у вези с куповином, продајом и преносом хартија од вредности (накнаде централног регистра, берзанске накнаде, пореске обавезе) и трошкови текућег одржавања непокретности у које је уложена имовина фонда наплаћују се из имовине фонда. Остали трошкови наплаћују се из имовине друштва за управљање.

Укупан износ трансакционих трошкова у другом тромесечју 2022. године износи 0,6 милиона динара. У истом периоду, код трансакционих трошкова који се наплаћују из имовине фонда, трошкови централног регистра имају исти удео у односу на берзанске накнаде, док код трошкова које друштва за управљање плаћају из својих средстава, трошкови кастоди банке имају већи удео од накнада брокера.

Износ трансакционих трошкова
(у млн RSD)

	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.	
										T1	T2
Укупно	6,0	6,2	5,6	7,3	10,5	8,3	17,2	10,3	4,8	2,5	0,6
Брокерске накнаде	2,5	2,0	1,3	2,3	4,4	3,0	8,0	3,7	0,7	0,6	0,1
Накнаде кастоди банке	1,9	2,0	2,0	2,0	1,9	1,8	3,1	2,3	1,6	0,5	0,3
Берзанске накнаде	0,6	0,6	0,8	1,0	1,8	1,3	1,9	1,3	0,5	0,4	0,1
Накнаде централног регистра	0,9	1,6	1,6	2,0	1,8	1,6	3,4	2,2	1,7	1,1	0,1
Остали трошкови	0,1	0,0	-	0,0	0,6	0,6	0,7	0,9	0,0	0,0	0,0

Извор: Народна банка Србије.

8. Број и структура корисника

На крају другог тромесечја 2022. године, у фази акумулације¹⁰ налазило се 214.040 корисника,¹¹ који имају 292.498 склопљених уговора о чланству¹² у добровољним пензијским фондовима.

Учешће корисника услуга пензијских фондова у укупном броју запослених износи 9,5%.¹³

Број уговора и корисника

(у хиљадама)

	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.	
									T1	T2
Број уговора	252,1	258,1	250,5	253,9	261,7	275,8	279,5	288,7	290,2	292,5
Број корисника	188,0	190,5	183,6	185,4	192,3	201,6	205,0	210,7	211,9	214,0
Удео активних корисника у укупном броју корисника	31,3%	25,3%	28,5%	33,6%	33,4%	34,4%	35,3%	35,9%	32,4%	32,4%

Извор: Народна банка Србије.

Структура корисника по динамици уплате

(у јединицама и у %)

Корисници који су имали уплату	Период	Број корисника	Удео
	1 месец	69.386	32,4%
3 месеца	84.043	39,3%	
6 месеци	87.423	40,8%	
12 месеци	92.956	43,4%	
Од учлањења (1)	191.738	89,6%	
Без средстава на рачунима (2)	22.302	10,4%	
Укупно (1 + 2)	214.040		

Извор: Народна банка Србије.

Износ акумулираних средстава зависи од висине уплата, приноса које остварују фондови, висине накнада и дужине периода акумулације средстава, тако да се с повећањем износа доприноса и периода акумулације средстава, уз приносе које фондови остварују, повећава и износ просечних средстава на индивидуалним рачунима чланова. Просечан износ акумулираних средстава на рачунима чланова који су до сада најмање једном уплатили допринос износио је 249,3 хиљаде динара. На крају другог тромесечја 2022. године, број корисника који су чланови два фонда или више њих износио је 43.564, или око 20% укупног броја.

¹⁰ Чланство у фонду дели се на две фазе – фазу акумулације (период у коме се уплаћују средства) и фазу повлачења средстава (период када члан повлачи акумулирана средства).

¹¹ Број корисника је број особа које су чланови добровољног пензијског фонда (или фондова). Овај број је мањи од броја уговора о чланству, с обзиром на то да знатан број корисника има више од једног склопљеног уговора о чланству у истом или у различитим фондовима.

¹² Број уговора о чланству је збир броја индивидуалних уговора о чланству и броја чланова свих пензијских планова.

¹³ Извор броја запослених лица: Народна банка Србије.

Просечан износ акумулираних средстава на крају периода

(у хиљадама RSD)

2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.	
												T1	T2
70,5	84,5	105,3	127	148	179,4	200,6	219,3	235,8	239,9	257,4	260,0	257,7	249,3

Извор: Народна банка Србије.

У другом тромесечју 2022. године, структура корисника по полу и износу њихових средстава није се много променила у односу на претходне периоде. Већину чине мушкарци, који у укупном броју корисника учествују са 57,1%.

Број корисника по броју фондова у којима су чланови (у јединицама)

Број фондова	Број корисника
1	170.476
2	36.822
3	6.458
4	259
5	18
6	5
7	2
Укупно	214.040

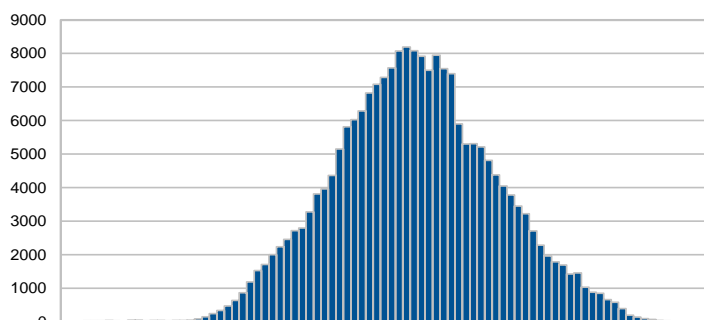
Извор: Народна банка Србије.

Број корисника по броју закључених уговора о чланству (у јединицама)

Број уговора	Број корисника
1	154.818
2	45.614
3	9.440
4	3.158
5	662
6	271
7	53
8	23
9	1
Укупно	214.040

Извор: Народна банка Србије.

Расподела корисника и акумулираних средстава по годинама живота (у јединицама, односно у RSD)

Број корисника	236	521	11.211	40.347	74.814	57.843	28.710
Износ средстава (млн)	9,95	15,34	580,52	5.576,02	19.654,59	16.675,15	4.591,36
Просечна средства	42.161	29.443	51.781	138.202	262.713	288.283	159.922

Извор: Народна банка Србије.

Просечна старост корисника добровољних пензијских фондова на крају другог тромесечја 2022. године износи око 47 година, а највише је корисника старости од 40 до 60 година, око 62%. Процент корисника који су старији од 53 године сличан је као у претходним годинама и износи 29,9%, док је проценат корисника старијих од 58 година 17,4%.

9. Уплате, исплате и пренос средстава

У другом тромесечју 2022. године, од укупних уплата 38,4% односи се на индивидуалне уплате, 33,6% на уплате послодаваца који као обвезници уплате својим запосленима уплаћују доприносе у пензијски фонд, док се 28% односи на уплате преко пензијских планова. Укупан износ уплата средстава у добровољне пензијске фондове у другом тромесечју 2022. године износи 0,94 милијарде динара.

У другом тромесечју 2022. години укупне нето уплате износиле су 0,92 милијарде динара.

Укупне уплате доприноса у фондове

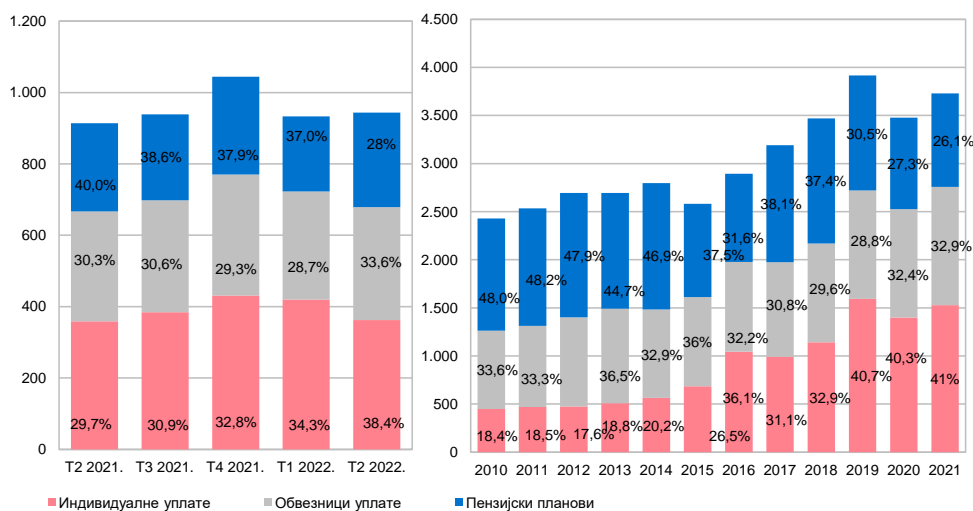
(у млрд RSD)

2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.	
										T1	T2
2,70	2,70	2,80	2,58	2,89	3,19	3,47	3,92	3,48	3,73	0,93	0,94

Извор: Народна банка Србије.

Обим и структура укупних уплата доприноса

(у млн RSD, односно у %)

Извор: Народна банка Србије.

Иако највећи број уплата реализују послодавци, који уплаћују средства у фонд за своје запослене, чиме показују висок степен одговорности, приметан је и раст индивидуалних уплата доприноса, изузев током последња два тромесечја ове године, када су смањене индивидуалне уплате. У том смислу, постоји велики потенцијал за даљи раст броја чланова пензијских фондова, и појединаца, који све више препознају значај штедње за старост, и компанија, нарочито ако се има у виду да тек сваки десети запослени има отворен рачун у добровољном пензијском фонду. Запослени и послодавци на тај начин могу остварити уштеде, с обзиром на то да се уплата пензијског доприноса у добровољне пензијске фондове из средстава послодавца ослобађа плаћања пореза на доходак грађана и доприноса за обавезно социјално осигурање до износа од 6.541¹⁴ динар по запосленом месечно, као и да се уплате у истом износу које послодавац врши путем административне

¹⁴ На основу одлуке Владе Републике Србије, једном годишње врши се усклађивање овог износа с висином инфлације у претходној години.

забране, обуставом и плаћањем из зараде запосленог, ослобађају плаћања пореза. Наведене олакшице представљају додатни вид стимулације за запослене и послодавце да један део издвајања за зараде усмере ка штедњи у добровољним пензијским фондовима.

Средства се највећим делом исплаћују једнократно. С обзиром на то да средства повлаче чланови који испуњавају услове, а ради се најчешће о чланствима која нису дугорочна, акумулирана сума на њиховим рачунима је релативно мала, те је овакав начин исплате и очекиван, иако он не одговара природи добровољних пензијских фондова, која претпоставља коришћење акумулираних средстава у дужем периоду. С повећањем периода акумулације средстава и суме средстава на рачунима расте и удео програмираних исплата и других начина повлачења. У другом тромесечју 2022. године, једнократне исплате чиниле су највећи део укупних исплата, и то 797,5 милиона динара, док су програмиране исплате средстава износиле 121,5 милиона.

Укупне исплате средстава члановима фондова

(у млн RSD)

2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.	
										T1	T2
751,7	945,2	1.213,4	1.226,2	1.195,6	1.342,4	1.412,0	1.679,8	2.159,6	2.223,5	1.227,3	948,0

Извор: Народна банка Србије.

Укупан износ исплата средстава из фондова повећава се из године у годину и у другом тромесечју 2022. износио је 948 милиона динара. Таква појава је нормална последица развоја система, јер ће се с повећањем доприноса и нето имовине, као и с повећањем броја година функционисања система добровољних пензијских фондова, повећавати и висина исплата посматрано у апсолутним износима.

У другом тромесечју 2022. године укупне исплате корисницима износиле су 948 милиона динара.

Трансфери представљају пренос средстава из једног фонда у други. Члан фонда може пренети део или сва средства, при чему плаћа само стварне трошкове преноса.

У другом тромесечју 2022. године трансфери су износили 260,4 милиона динара.

Укупан износ пренетих средстава у други фонд у другом тромесечју 2022. године износио је 260,4 милиона динара.

Укупни трансфери између фондова

(у млн RSD)

2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.	
										T1	T2
72,3	137	126,3	219,7	267,5	263,0	229,7	210,3	252,6	199,0	387,4	260,4

Извор: Народна банка Србије.

Финансијски извештаји

10.1. Регулаторни оквир

Друштва за управљање воде пословне књиге и састављају финансијске извештаје у складу са законима којима се уређују рачуноводство и ревизија и прописима Народне банке Србије.

Друштво за управљање, одвојено од својих, води пословне књиге и саставља финансијске извештаје за добровољне пензијске фондове којима управља.

Према Закону о добровољним пензијским фондовима и пензијским плановима, друштво је у обавези да достави Народној банци Србије годишње финансијске извештаје за друштво, у оквиру којих одвојено приказује финансијске извештаје фондова којима управља, са извештајем екстерног ревизора, до 31. марта текуће године за претходну годину.

Одлукама Народне банке Србије регулисана је форма и садржина образаца финансијских извештаја друштава и фондова, на основу којих су друштва у обавези да доставе биланс стања, биланс успеха, извештај о токовима готовине, извештај о променама на капиталу, извештај о осталом резултату и статистички извештај друштва за управљање, као и биланс стања – извештај о нето имовини, биланс успеха, извештај о променама на нето имовини добровољног пензијског фонда и извештај о токовима готовине.

10.2. Финансијски извештаји друштава за управљање

Укупна билансна сума друштава за управљање на дан 31. децембра 2021. године износила је око 1.311 милиона динара, што је за око 109 милиона динара (9,06%) више него у 2020. години, када је билансна сума износила око 1.202 милиона динара.

Највећи део имовине уложен је у депозите и остала финансијска средства (48% укупне имовине, 49% у 2020. години). С друге стране, није знатно промењен удео власничког капитала у укупној пасиви, тако су да на крају 2021. године укупни капитал чини око 86% пасиве (92% у 2020. години). Ликвидност друштава за управљање је на високом нивоу.

	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.
Рацио укупног капитала	2,42	2,6	2,88	2,54	2,43	2,36	2,40
Капитал по кориснику	6.168	6.991	7.362	6.246	5.679	4.966	4.822
Рацио капитала и укупне нето имовине	0,04	0,04	0,04	0,03	0,03	0,03	0,03

Друштва за управљање дужна су да ниво капитала држе изнад законом прописаног минимума, који износи милион евра у динарској противвредности. На нивоу индустрије, однос укупног капитала и законског минимума је 2,4 (2,4 на крају 2020. године).

По једном кориснику долази око 4.822 динара капитала друштва (4.966 динара на крају 2020. године). У 2021. години смањен је овај показатељ за око 3% услед већег раста броја корисника у односу на раст укупног капитала на нивоу сектора. Сваки динар нето имовине фонда на крају 2021. године покривен је са 0,03 динара капитала друштва (0,03 динара на крају 2020. године).

У 2021. години друштва за управљање су наставила да остварују добит. Сва друштва су током 2021. године остварила позитиван резултат, тако да је укупна добит свих друштава износила око 231 милион динара, што је за око 3,67% више него у 2020. години, када је укупна добит свих друштава износила око 223 милиона динара. Треба имати у виду да остварени резултат друштва не утиче на имовину чланова фонда, с обзиром на то да је имовина друштва одвојена од имовине фонда.

У 2021. години сва друштва су остварила добитак од управљања фондовима. Приходе од основне делатности друштва чине приходи од накнада при уплати доприноса (81 милион динара) и приходи од накнада за управљање фондом (598 милиона динара), који су у 2021. години били за око 31 милион динара виши него у 2020. години, када су износили 566 милиона динара. Приходи од накнада при уплати порасли су за 5,8% у односу на претходну годину, док су приходи од накнада за управљање порасли за 5,5%. Поменути приходи од накнада за управљање чине око 84% свих прихода које друштва остварују (82% у 2020. години). Укупни трошкови друштава који се односе на управљање фондовима (трошкови у вези са улагањем имовине фондова, трошкови маркетинга, трошкови услуга кастоди банке, трошкови посредовања и други расходи управљања фондовима) порасли су у 2021. години, односно износили су око 70 милиона динара, док је остварена добит од управљања фондовима у износу од око 608 милиона динара (580 милиона динара у 2020. години).

	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.
<i>ROE</i>	25,4%	26,5%	26,1%	14,66%	16,70%	19,81%	20,67%
<i>ROA</i>	24,1%	25,1%	24,7%	13,86%	15,58%	18,30%	18,42%
Профит друштва по кориснику	1.424	1.742	1.873	996,18	994,42	884,09	898,13
Профит друштва по доприносу	0,10	0,11	0,10	0,05	0,05	0,06	0,06
Рацио прихода од накнада и броја корисника	2.987	3.568	3.974	2.854,7	3.031,2	2.544,4	2.631,6
Рацио прихода од накнада и укупних прихода	87%	89%	91%	88%	90%	93%	95%

У структури расхода, највећи удео имају трошкови зарада, који износе око 248 милиона динара (244 милиона динара у 2020. години) и чине 56% укупних расхода.

Друштва за управљање су у 2021. години остварила укупан принос на капитал (*ROE*) у износу од 20,7% (19,8% у 2020), док је принос на укупну имовину (*ROA*) износио 18,4% (18,3% у 2020).

10.3. Финансијски извештаји добровољних пензијских фондова

Укупна имовина фондова на дан 31. децембра 2021. године износила је скоро 49,2 милијарде динара (47,1 милијарду динара на крају 2020), што је за око 2 милијарде динара, односно 4,3%,

више него у 2020. години. У структури укупне имовине и даље доминирају државне хартије од вредности, које чине око 77% укупне имовине фондова, што је за око 3,5% мање него на крају 2020. године.

Обавезе добровољних пензијских фондова, које обухватају обавезе према друштву за управљање, обавезе по основу чланства и друге обавезе из пословања, на крају 2021. године износиле су око 116 милиона динара (у 2020. години су износиле 104 милиона динара). Нето имовина добровољних пензијских фондова на дан 31. децембра 2021. године износила је око 49,1 милијарду динара, што је за око 2 милијарде динара, односно за 4,3%, више него на дан 31. децембра 2020. године.

Током 2021. године четири фонда остварила су позитивне резултате, док су три фонда годину завршила с губитком, тако да је укупна остварена добит на нивоу сектора износила око 578 милиона динара (током 2020. године остварена добит износила је око 446 милиона динара).

Укупни остварени приходи у 2021. години износили су око 10 милијарди динара (9 милијарди динара у 2020), док су укупни расходи фондова износили око 9 милијарди динара (9 милијарди динара у 2020).

	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.
Стопа приноса на укупну имовину	15,2%	7,4%	4,6%	5,3%	6,8%	1,0%	1,2%

Однос добити и просечне укупне имовине фондова у 2021. години износио је 1,2% (1,0% у 2020. години), што значи да фондови у просеку остварују 0,01 динар добити на сваки динар имовине.